

Univerzita Pardubice, Fakulta restaurování
570 01 Litomyšl, Jiráskova 3
OPONENTSKÝ POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE 2012
RESTAUROVÁNÍ MALBY NA PAPIŘE A ZHOTOVENÍ TECHNOLOGICKÉ KOPIE

TÉMA: 1/ Historicko faktografická reserše - historie zámku v Dobřenicích čp. 7, majitelka p. Karla Katschnerová, popis zámku a interieru salonu, z jehož stropu byly transferované malby na papíře (jedna byla restaurovaná v rámci této bakalářské práce), popis námětu a typologie této malby.

2/ Restaurování transferované malby (pracovně označené jako tapeta č. 1) ze souboru dvou dochovaných maleb od neznámého autora (nesignováno a nedatováno) ze stropu salonu blíže k oknům, zámek v Dobřenicích, malba vodou rozpustnými barvami (pravděpodobně tempera) na papírové podložce, původně nalepené na omítkách rovného stropu, dílo je zapsaná kulturní památka, rozměry 1825 x120 x 2730 x 120 x 1955 mm.

3/ Tvorba technologické kopie v měřítku 1 : 1, určení techniky a technologické výstavby původní malby podle restaurované malby (tapeta č. 1).

STUDENTKA: Eliška Sklenářová

OPONENT: Josef Čoban, akad.mal.a restaurátor

1/ Předmětem hodnocení je část bakalářská práce studentky Elišky Sklenářové, v níž měla za úkol shromáždit všechny dostupné a ověřené údaje o historii zámku v Dobřenicích, a to studiem archiválií, odborné literatury i komentářů zainteresovaných osob, stručně popsat stávající podobu zámku, interiér salonu a malby samotné.

Důležitou a přínosnou částí této práce je pokus studentky o popis námětu maleb na stropě salonu a vyhodnocení její typologie v kontextu s plastickou výzdobou na kolmých stěnách. Oponent konstatuje, že tato část bakalářské práce je vyhotovena v úplnosti podle zadání, oceňuje její přehlednost, věcnost a obrazové přílohy.

2/ Předmětem tohoto hodnocení je zadáním vymezená část náročných restaurátorských prací, provedených v rámci rehabilitování dochované nástropní výzdoby salonu v zámku v Dobřenicích od neznámého autora (nedatováno -pravděpodobně z doby před poslední větší rozsáhlou úpravou zámku v roce 1916). Restaurování neodborně demontovaného úseku malby č.1 a následná instalace díla na původní místo byly termínově značně omezené požadavky majitelky objektu ke konci roku 2011. Restaurování měla studentka Eliška Sklenářová provést podle zadání, kterým je schválený Restaurátorský záměr Mgr. art. Veroniky Kopecké, vedoucí závěrečné práce (viz Příloha č. 4) z 11.2.2011 tak, že tato konkrétní samostatná praktická práce musí spoluvytvářet jednotné dílo, sestávající se z této tapety č. 1 a další transferované malby, kterou samostatně restaurovala studentka IV. ročníku Martina Goliková (tapeta č. 2).

Kladně hodnotím, že se studentka snažila podle zadání práce dodržet technologickou, materiálovou a výtvarnou jednotu při restaurování malby na papírové podložce, protože obě výše zmíněné praktické bakalářské práce v akademickém roce 2011 -2012 měly následně, po doplnění kopiemi, tvořit jednotnou výzdobu stropu salonu.

Protože jsem jako oponent byl přizvaný až k posouzení ukončeného restaurátorského díla, mohu hodnocení zásahů provést pouze na základě předložené fotografické dokumentace; domnívám se, že byly provedeny šetrně a zdrženlivě, a to po vyhodnocení standardních neinvazivních, sondážních a laboratorních průzkumů nosné podložky včetně druhotného podlepu makulaturou, podkladových i malířských vrstev a retuší. Pracovní postupy korespondují s návrhem na restaurování, schváleným NPÚ, územní odborné pracoviště v Josefově a odborem kultury magistrátu města Hradec Králové.

Všechny metody a materiály použité pro restaurátorský zákrok jsou zcela v souladu se současnými poznatky v oboru a vhodným způsobem je kombinováno použití klasických

ověřených materiálů s materiály novými. Z technologického hlediska by si podrobnější vysvětlení zasluhovalo použití dvou druhů pomocných konzolidantů barevných vrstev (Tylose MH 6000 a želatina).

Studentka splnila tento zadaný a velmi náročný úkol v určeném rozsahu (včetně adjustování díla na původní místo na stropě salonu v zámku Dobřenice) a k výsledku restaurování transferované malby (tapeta č. 1) mám pouze připomínku, týkající se retuší. Domnívám se, že některé imitativní retuše defektů malby (projevují se jako světlé v inkarnátech, na textilní pásce a květinové girlandě) měly být lokálně potlačeny lazurami, už s ohledem na imitativní způsob retuší na pozadí malby a doplňcích.

Restaurátorská dokumentace je zpracovaná podle požadavků Fakulty restaurování Litomyšl; chybí však úvodní přehled základních údajů (tiráž) a kapitola Doporučený režim pro dobré uchování díla. Jinak obsahuje všechny další náležitosti, plně dostačující fotodokumentace je zpracovaná systematicky-vedle nezbytných celků a důležitých detailů zaznamenává na několika vybraných úsecích charakteristické defekty se všemi důležitými pracovními postupy a výsledky restaurování. Upozorňuji na to, že některé záběry (především celků) by měly mít formát nejméně 13x18 cm a větší. Vypovídací hodnoty tisků a především malých formátů z důvodů neostrosti jsou nedostatečné, což částečně snižuje informační hodnotu fotodokumentace restaurátorského zásahu. Další výtkou se týká prezentace fotodokumentace neinvazivního průzkumu; fotografie UV luminiscence a IR reflektografie nejsou doplněny záběry v normálním osvětlení, chybí část fotografií míst odběru vzorků nebo grafické zakreslení všech lokalit odběrů vzorků k laboratorním průzkumům. Některé fotografie celků i detailů nejsou identicky orientované např. pohledy na líc a rub. Protože fotodokumentace není doplněná grafickou lokalizací jednotlivých záběrů na celku, případně přesnou písemnou informací v popisce, je tím snížena informační hodnota záběrů. Dále chybí důležité informace o papírové nosné podložce; její gramáž po odstranění nepůvodního polepu rubu (tento byl pravděpodobně spíše vyrovnávací a separační vrstvou na omítce před nalepením vlastní malby na papírové podložce) a jaká je velikost největšího neděleného dílu papírové podložky.

3/ Předmětem hodnocení je poslední část bakalářské práce studentky Elišky Sklenářové, kdy měla za úkol: vyhodnotit a kompletovat průzkum temperové malby na papíru sejmuté ze stropu salonu zámku v Dobřenicích - její podložky, podkladu malby, použitých a laboratorním průzkum identifikovaných pigmentů a barviv. Na základě osobních zkušeností, získaných při restaurování původní malby, informací z odborné literatury a dostupných restaurátorských dokumentací, experimentálně ověřit některé závěry z laboratorních průzkumů pomocí dílčích materiálových rekonstrukcí na papírových podložkách malých formátů a na závěr zhotovit technologickou kopii v měřítku 1 : 1 restaurované malby (tapety č. 1) a tuto kopii instalovat na strop salonu zámku jako náhradu části chybějící výzdoby.

Studentka se zabývala hledáním shodných slohových, technických, pomocných výtvarných prostředků a znaků v odborné literatuře na jiných dílech s cílem experimentálně a materiálově je porovnat s věrohodnými zjištěními na restaurované malbě a laboratorními průzkumy. Studentkou takto přehledně soustředěné informace a vzorníky budou přínosem pro obor historických výtvarných technologií. Rozsáhlá dokumentace těchto experimentů je zpracována přehledně a systematicky. Výhrady mám pouze k příliš malým rozměrům některých důležitých snímků (viz foto experimentálních panelů se zkouškami).

Doufám, že panely se zkouškami podkladů, úprav jejich povrchů, zkoušek barevnosti pigmentů a barviv, pokusy s použitím různých pojidel a jejich kombinací, budou sloužit jako výukové pomůcky, na nichž, díky zodpovědnému a přesnému popisu zkušebních vzorků, lze v budoucnosti případně vyhodnotit přirozené stárnutí použitých a zdokumentovaných materiálů. Stejně zodpovědně přistoupila studentka ke zhotovení technologické kopie v měřítku 1 : 1.

Při hodnocení výsledku jsem přihlédl k tomu, že majitelka zámku v Dobřenicích požadovala při instalování kopie na strop salonu částečné imitování přirozených stop stáří podle restaurované původní malby (např. patiny, stop po působení plísní apod.).

Zadání i této části bakalářské práce splnila studentka beze zbytku.

Navrhuji celkové hodnocení této bakalářské práce známkou velmi dobře s vědomím, že zadaný úkol byl pro studentku Elišku Sklenářovou náročný časově, organizačně i složitostí, zvláště při restaurování a instalování malby na místo. Mimo demontáž malby ze stropu řešila studentka při restaurování prakticky všechny možné problémy, vyskytující se na takovém rozměrnějším díle, jež lze charakterizovat jako nemovitou památku. Stav malby na papíru po neodborném sejmutí ze stropu salonu, rozsah i množství konzervačních a restaurátorských zásahů na malbě s papírovou podložkou, technologická, technická a materiálová složitost, se odrazila i na celkové náročnosti restaurátorského zásahu, jež jak se domnívám, odpovídá požadavkům kladeným na závěrečnou bakalářskou práci. Oceňuji úsilí ke splnění podmínek zadání restaurátorských prací na jednotný přístup i výsledek se studentkou Martinou Golikovou, která pracovala na druhé sejmuté malbě. Na celkové hodnocení bakalářské práce měly vliv výše uvedené připomínky k jednotlivým částem bakalářské práce a zpracování dokumentace vlastního restaurování .

Bakalářskou práci studentky Elišky Sklenářové doporučuji k obhajobě.

V Praze 10.09.2012

Josef Čoban, akad.mal.a restaurátor